

TVARUMO STUDIJA

Tekstilės atnaujinimo studijos „Denim Diaries“ įkūrėja Milda Paukštė įsitikino, kad lietuviai vis dar meliau renkasi pirkti pigius naujus daiktus, nei pagamintus iš antrinių žaliavų. Pradžioje įkūrusi savo parduotuvę, dabar ji susikoncentravo į žmonių švietimą, kuo žalingas perdėtas vartojimas ir kodėl kur kas naudingiau suteikti daiktams antrą gyvenimą.

Idėja įkurti tekstilės atnaujinimo studiją M.Paukštei kilo prieš keletą metų. Ji norėjo išbandyti prekybą gaminiais iš antrinių žaliavų – netikėtą, bet aktualią šiam laikmečiui kryptį. Žvilgsnis nukrypo į džinsus, kurie tiek Lietuvoje, tiek pasaulyje dėvimi kasdien, didžiuliai jų kiekiai nuolat išmetami kaip prekybos likučiai ir atlikę po dėvėjimo, o galimybės atgimti beveik neturi.

Prieš pandemiją, kai Vilnių gausiai lankė turistai, gaminių iš perkurtų džinsų pasiūla atrodė kaip įdomi mūsų identiteto dalis. Dauguma lietuvių prisimena prekybą dėvėtais drabužiais ar iš išardyto megztinio kažką naujo mezganti močiutė ar persiuvanti mama. Šios patirtys ir formavo pasaulėjautą, vėl aktualią šiandien, klimato krizės akivaizdoje. Mildos parduotuvėlėje buvo galima įsigyti jos pačios kurtų aksesuarų ir kitų Lietuvoje iš džinsų siuvančių žmonių darbų.

Kiekvienas užsukęs prisimindavo savo mėgstamiausių ar nemėgstamiausių džinsų istorijas, bandymus taisyti ir pernaudoti. Pardavėjos ir pirkėjų pokalbiai nusitęsdavo į tekstilės pramonės ir atliekų keliamus iššūkius, pirkimo ir naudojimo įpročius. Užsukę vokiečiai ar skandinavai stebėdavosi, kad mes Lietuvoje jau kalbame šia tema ir esame tiek pažangūs, jog gyvuojame iš prekybos antriniais gaminiais. Švedijoje yra visas prekybos centras, skirtas antro šanso laukiantiems daiktams, atsakingai pagamintam maistui ir tvarios gyvensenos idėjoms. Lietuviai girdavo gaminius, dėkodavo už idėją ir planuodavo pabandyti pasidaryti patys. Tad Milda džiaugdavosi, kad šaunu įkvėpti kitus. Tačiau atsirado ir problemos. Ne vieną atbaidydavo kaina, pavyzdžiui, už prijuostę – 30 eurų, už kilimėlį – 40 eurų, už sėdmaišį – 90 eurų. Bet juk gamyba iš antrinių žaliavų užtrunka ilgiau nei siūti iš naujo rietimo. Reikia susirinkti, išskalbti, atsirinkti žaliavą, kiekvieną daiktą siūti iš skiaučių, be galimybės sukurti kelis tokius pačius. Beje, ES mastu atlikti tyrimai rodo, kad lietuviai nelinkę teikti pirmenybės antrinio dizaino gaminiams ir verčiau renkasi visiškai naują. Lietuvius geriausiai motyvuoja galimybė sutaupyti, kitaip sakant, praktiškumas. Tą antrą šansą mes suteikiame ne tik sutaisydami pradriskusį drabužį, bet ir parduodami nebereikalingą daiktą.

M.Paukštei yra labai artimos aplinkosaugos, antrinio daiktų panaudojimo idėjos.. Pavyzdžiui, Kalėdos ima liūdinti, kai ji mato negailestingai plėšomą dovanų popierių, žaislus, kurie vaikams bus pertekliniai ar trumpalaikiai. Mieste šventiniu laikotarpiu mato vaikus, nešinus plastikiniais šviečiančiais balionais, primenančiais didžiulius muilo burbulus. Jie subliūksdavo ar nustodavo šviesti net nespėjus pasiekti namų. Milda nebemato tame grožio – tik beprasmybę, pinigų švaistymą ir taršą. Kur kas geriau jaučiasi padėjusi suprasti, kad yra alternatyvų. Pavyzdžiui, prieš pat Kalėdas vienos įmonės darbuotojus ji mokė pakuoti dovanas į skareles. Visi pajuto skirtumą tarp ausį rėžiančio dovanų popieriaus draskymo ir ramaus išvyniojimo, vienkartinio panaudojimo ir galimybės į tą patį audinį dovaną susukti dešimt ar dvidešimt kartų. Per vieną dieną, skyrę tam valandą, šį būdą praktiškai išbandė 100 žmonių. Jei kiekvienas jų bent vienam papasakos savo įspūdžius, žinos jau 200. Tokios mintys ir patirtys pakylėja.

Pamažu M.Paukštės gamyba ir planuota prekyba pavirto mokymais. Šiuo metu ji užsiima aplinkosaugine komunikacija bei edukacijomis. Tai padeda daug plačiau paskleisti žinią. Kūrėją žavi tvarumo temos plotis ir gylis. Pradėjusi domėtis ji suprato, kiek mažai žino ir kiek mažai ji suprantama aplinkiniams. Mes labai gerai žinome, kur nusipirkti naujus džinsus, o kur išmesti – jau klausimas. Milda yra girdėjusi pasakojant, kad tekstilės ryšulius žmonės naudoja prakuoms, šildosi namus ir džiaugiasi, kad gerai dega. Tai baisu. Juk ten – ne vien natūralios medžiagos, bet ir elastanas ar poliesteris. Deginti yra tas pats, kas įmesti plastikinį butelį į židinį. Ši „gėrį“ sukvėpuoja ir patys degintojai, ir aplinkiniai. Arba jis nusėda ant daržų, kur tikimės užsiauginti švairių pomidorų, žolelių ar bulvių. Per susitikimus su vaikais M.Paukštė skaito džinsų etiketes – jos papasakoja, iš ko pagaminti džinsai, iš kokių tolybių atkeliavo, kodėl jie siuvami būtent Kinijoje, Indijoje ar Bangladeše. Ėmus ardyti džinsus paaiškėja, kad tai yra gana sudėtingas gaminys, su daug skirtingų detalių, siūlių, įvairių kniedžių. Ir kodėl jie taip greitai tampa nebemadingi, kol net nespėjame nusipirkti. Mildai įdomu vaikų nežinojimą paversti žinojimu, padėti suprasti, kad daug galima nuveikti pasikliaujant vien savo rankomis, pavyzdžiui, susitaisyti drabužį taip, kad niekas trūkumo nė nepastebėtų.

Parengė Lilija Zableckienė

<https://www.delfi.lt/tvarilietuva/tvarumo-istorijos/neiprasta-studija-atidariusi-milda-man-kelia-siauba-nauji-drabuziai-ypac-pigus-89241951>